

Antwerpen ondergaat een extreme bevolkingsgroei in de komende decennia.

De ruimte rond de Ring van Antwerpen is de enige zone waar dit grootschalig kan worden voorzien. Met mijn project ga ik deze zone tot ruggengraat van de stad transformeren.

**ANTWERPEN,
DE RING ALS RUGGENGRAAT**

Paul Cleuren

Antwerpen, de ring als ruggengraat.
Afstudeerproject 2012 - 2013 // 13.09.2013
Master of Architecture // Urbanism, Tilburg

AFSTUDEERPROJECT

MA+U Master of Architecture // Urbanism, Tilburg

Auteur: Paul Cleuren
Mentor: Marthijn Pool, SPACE&MATTER

Gecommitteerde: Hilde Luyts,
Agentschap Wonen Vlaanderen

Docenten: Pieter Feenstra
Jan Willem van Kuilenburg

Datum: 13.09.2013

Titel: De Ring als Ruggengraat
Locatie: Antwerpen, België

Formaat: A3 Booklet

ANTWERPEN, DE RING ALS RUGGENGRAAT

“Het gaat niet meer om het bezitten van, maar om toegang tot.”
Farid Tabarki . Studio Zeitgeist, 2013, p.20

VOORWOORD

Dit afstudeerproject is uitgevoerd in het kader van mijn afronding van de Master of Architecture aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten. De urbanisering van de wereld is een onderwerp dat mij enorm boeit, het fenomeen dat iedereen op ‘dezelfde’ plek wilt wonen in het bijzonder. Bij het ontwerpen van een woning ontwerp je een thuis, dat is een zeer bijzondere eer. Dit project is een zoektocht geweest naar nieuwe woon- en leefvormen om de opvang van 68.000 nieuwe inwoners van Antwerpen te huisvesten. De deeleconomie die momenteel door de crisis weer opbloeit is samen met het collectief het belangrijkste concept van het project.

Graag wil ik mijn mentor Marthijn Pool van het Amsterdamse bureau space&matter bedanken voor het vervullen van zijn rol tijdens het project. Bij hem kon ik altijd terecht voor tips en reflectie, ondertussen liet hij mij in alle vrijheid om mijn eigen keuzes maken. Daarnaast heb ik veel gehad aan mijn medestudenten waarvan een aantal in het bijzonder; Marnix Scholman voor de altijd kritische blik op en ondersteuning van de stedenbouwkundige visie. Rick de Lange, Jeroen de Waal en Joris van de Vorst voor architectonische ondersteuning. Nicky Damen voor het meewerken aan de detaillering van het project en Maartje van Bavel voor het assisteren bij het maken van de maquette. Ook mijn collega's wil ik graag via deze weg bedanken. Tot slot wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de mentale steun waarbij in het bijzonder mijn vriendin Lonneke Lossie, de belangrijkste steun en toeverlaat. Aan haar kan ik zeggen dat ik blij ben dat ik weer meer tijd voor haar heb en in de avondurtjes niet meer hoeft te studeren.

Paul Cleuren

Tilburg, september 2013

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	4
SAMENVATTING	7
HYPOTHESE	8
GROEI	8
TYPOLOGIEËN	8
URBANISERING	9
VERDICHTEN	9
LOCATIE	11
DE RING	13
STEDENBOUWKUNDIGE ANALYSE	15
STEDENBOUWKUNDIG PLAN	16
DOELGROEP	20
DEELECONOMIE	20
BOUWBLOK	23
ARCHITECTUUR	25
PLATTEGRONDEN	26
DOORSNEDE	34
COLLECTIEVE RUIMTE	36
PERSONENLIJST	42
LITERATUURLIJST	43

SAMENVATTING

De bevolking in Antwerpen groeit in de komende decennia met 68.000 inwoners. De ruimte rond en op de ring van Antwerpen is de enige zone waar dit grootschalig kan worden voorzien. Met dit project transformeert deze zone tot ruggengraat van de stad.

Anno 2012 is het achterhaald om uit te dijen over heel Vlaanderen zoals dat sinds de vorige eeuw gebruikelijk was. Het is belangrijk de ecologische voetafdruk te verkleinen, door af te stappen van het veelvuldig bouwen van (vrijstaande) eengezinswoningen. Door compact bouwen op de juiste locaties wordt tevens de duurzaamheid bevordert.

De belangrijkste factor bij huisvesten is de locatie, deze wordt bepaald door onder andere bereikbaarheid en aanbod van werkgelegenheid. De ring van Antwerpen is op dit moment geen gedefinieerde zone. De 'stad' is momenteel onzichtbaar voor de ringgebruiker.

De mobiliteitsring van de stad is niet alleen een barrière. De demografische samenstelling van de zones rond de ring vormt tevens een sociale barrière. Met dit project wordt het beste van de twee werelden samengebracht en wordt de stad opnieuw verbonden. Het moet een combinatie van voorzieningen en nieuwe woontypologieën worden om een leefbaar gebied te creëren. Het collectief is hierin een belangrijk speerpunt.

Het architectuur project richt zich op nieuwe manieren van wonen waarbij het collectief centraal staat. Aan de circulatieruimtes liggen de collectieve binnenruimtes van het gebouw. Dit zijn open plekken in de architectuur waar men elkaar kan ontmoeten en waar gemeenschappelijke activiteiten plaatsvinden. Het collectieve is een meerwaarde voor iedere bewoner met als resultaat compact bouwen.

De doelgroep bestaat uit diverse bewoners. Een klein deel is voor gezinnen, maar aangezien een steeds groter gedeelte van de maatschappij kiest voor het alleen wonen, is de vraag naar woningen voor deze doelgroep enorm. Zij wonen misschien individueel, maar dit zijn ze niet. Ze zijn meer verbonden dan ooit. Door 'nieuwe' communicatie mogelijkheden als het internet is het mogelijk elkaar te vinden en worden interesses gedeeld. Door de crisis is een deeleconomie terug aan het ontstaan.

Iedere woonruimte heeft een connectie aan collectieve ruimte, dit bevordert ontmoeting en sociale cohesie. Deze collectieve ruimte in het gebouw is vergelijkbaar met het openbare gebied in de stad. In de stad wordt het gemeenschappelijke gebied tussen bebouwing gevormd in de vorm van pleinen, parken en straten. Het openbaar gebied van de stad houdt de stad bij elkaar, zoals in het project de gemeenschappelijke ruimte het gebouw bij elkaar houdt.

I. Ringzone,

© 2013 Paul Cleuren

1 Bevolkingsprognoses

Antwerpen 2009-2030,

2008, Pieter Rotthier
(BZ/SSO)

2 Bouwmeester Rapport

2010-2011, Peter Swinnen

(Vlaams Bouwmeester)

3 Lezing; Stad in

ontwikkeling, 24.05.2012,

Kristiaan Borret

(stadsbouwmeester,

Antwerpen)

4 Goede sociale woningen

zijn een must voor

Antwerpen, gva, 15.06.2012

5 Ecological Urbanism,

Mohsen Mostafavi met

Gareth Doherty, 2010

HYPOTHESE

Voor Antwerpen is het de komende jaren een opgave om de extreme bevolkingsgroei op te vangen. In 2030 zal de bevolking met 68.000 inwoners zijn toegenomen.¹ Ter vergelijking, dit is het inwoneraantal van de gemeente Roosendaal.

Anno 2012 is het achterhaald om uit te wijzen over Vlaanderen zoals het sinds de vorige eeuw gebruikelijk is. Er moet worden afgestapt van het veelvuldig bouwen van eengezinswoningen. Ongeveer 80% van de gebouwde woningen is eengezinswoning, hiervan is 42% vrijstaand.² De wereld urbaniseert en de stad Antwerpen is hiermee een goed voorbeeld als groeiende westerse stad. Het is belangrijk de ecologische voetafdruk te verkleinen en architectuur en stedenbouw heeft hierin een grote rol. Architectuur kan met compact bouwen op slimme locaties een vorm van duurzaamheid creëren. De locatie is hierbij essentieel, een duurzame gebouwde woning in 'the middle of nowhere' is per definitie niet duurzaam.

De enige binnenstedelijke locatie waar grootschalig de bevolkingsgroei van Antwerpen is op te vangen, is de zone rond de Ring. De locatie is volgens de gemeente Antwerpen om twee redenen niet de zone om uit te breiden. De eerste reden is fijnstof, de tweede reden is de geluidsoverlast van de Ring. Dit zijn problemen die technisch op te lossen zijn. In de toekomst zal door technologische verbeteringen en nieuwe ontwikkelingen omtrent het ontlasten van de Ring dit probleem zelfs verdwijnen. De Ring gedeeltelijk overkappen zou een optie moeten zijn, waardoor niet hoeft te worden gewacht op verdere technologische vooruitgang. Niet alleen nieuwe ontwikkelingen in de ringzone kunnen profiteren van een upgrade van de Ring, maar heel Antwerpen heeft baat bij verbetering.

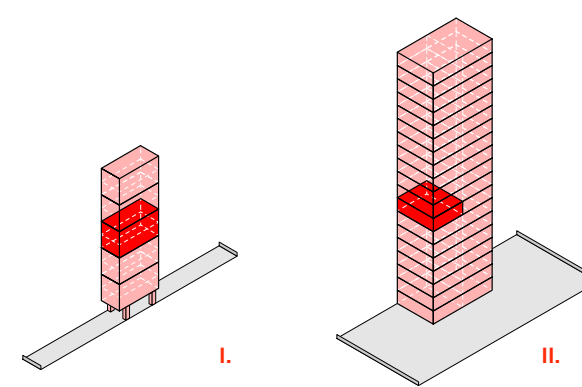
GROEI

In 2030 zal 145.000 van de inwoners onder de 18 zijn. Dit is 25% van de totale bevolking van Antwerpen in 2030. De jonge inwoners (18-39 jaar) zijn met 29% de meesten binnen de leeftijdscategorieën. Samen zijn zij de motor van de stad. Dat het inwoneraantal van Antwerpen groeit hoeft an sich geen probleem te zijn, maar de stad Antwerpen³ geeft aan dat de kernstad zo goed als 'vol' is.

De groei zit vooral in de gezinsgrootte van de allochtone bewoners in Antwerpen¹. Daarnaast kiest een immigrant vaak voor een stedelijke locatie. Een ander deel van de groei ontstaat door autochtone gezinnen die naar de stad trekken. Daarnaast is een groot deel van de bevolking bewust alleenstaand. De stad moet zich klaarstellen voor de huisvesting en voorzieningen waar deze groep naar vraagt.

TYPOLOGIEËN

In 2030 heeft Antwerpen op basis van de gemiddelde cijfers, 5,9 km² perceeloppervlakte nodig of 2,9 km² woonoppervlakte. Ter vergelijking, de oppervlakte van Borgerhout is 3,9km². De hoeveelheid van deze immense opgave moet worden ingezet als hefboom voor de ontwikkeling van innovatieve en beter aangepaste concepten. De gekende woontypologieën

I. Appartementen, Hoboken

woonoppervlakte: 132m²

bebouwd / kaveloppervlakte

66m² / 330m²

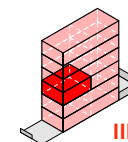
II. Appartementen,

Luchtbal

woonoppervlakte: 99m²

bebouwd / kaveloppervlakte

198m² / 1375m²

III. Appartementen, Rand- districten

woonoppervlakte: 55m²

bebouwd / kaveloppervlakte

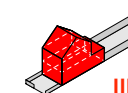
110m² / 195m²

IV. Appartementen, Binnen de Ring

woonoppervlakte: 43m²

bebouwd / kaveloppervlakte

43m² / 71m²

V. Rijwoning, Kerndistricten

woonoppervlakte: 186m²

bebouwd / kaveloppervlakte

78m² / 210m²

VI. Rijwoning, Binnen de Ring

woonoppervlakte: 165m²

bebouwd / kaveloppervlakte

43m² / 71m²

IV.

IV.

zijn immers niet meer geschikt om deze opgave ruimte te bieden. Een eigen, vrijstaande woning met tuin in een landelijke of suburbane omgeving staat model voor het wonen in Vlaanderen.

Aangezien de woonfunctie een belangrijk ruimtegebruik in Vlaanderen kent (wonen neemt een zesde van de totale oppervlakte in), is voor de toekomstige woonproductie zuinigheid en duurzaamheid aangewezen. De vraag naar gezinswoningen in Antwerpen is groot⁴ en zal door de huidige urbanisatie groter worden. De ruimtelijke mogelijkheden zijn beperkt. In de districten rond Antwerpen is nog ruimte. Door de vergrijzing staan daar veel grotere gezinswoningen die worden bewoond door (maar) twee personen.. Bovendien zullen de gezinsverdunding en vergrijzing zich vooral daar manifesteren, met de bijhorende vraag naar kleinere woningtypes tot gevolg.

Door middel van een woontypologieën-onderzoek binnen Antwerpen en haar districten is bekend wat de oppervlakte van de huidige woonruimte is en hoeveel het perceel in beslag neemt. De typologieën zijn verdeeld in vier hoofdcategorieën.

URBANISERING

Het is belangrijk de ecologische voetafdruk te verkleinen en architectuur kan hier een grote rol in spelen.⁵ Compact bouwen en verdichten is een duurzame manier van bouwen. Bovendien is het belangrijk om in de toekomst kwalitatieve ruimte te bieden aan de volgende generaties.

Ecologische verstedelijking heeft een aantal parameters waarmee het zich kan identificeren; zon, wind, water en grond. Zon en wind kunnen oneindig ingezet worden, met grond en water moet zuinig omgegaan worden. Het is de taak van de ontwerper om te zorgen dat de generaties na ons de ruimte hebben om te kunnen wonen en leven. Door te bouwen in de stad en steden te verdichten en daarmee te verbeteren en te verduurzamen, kunnen de groengebieden buiten Antwerpen intact blijven.

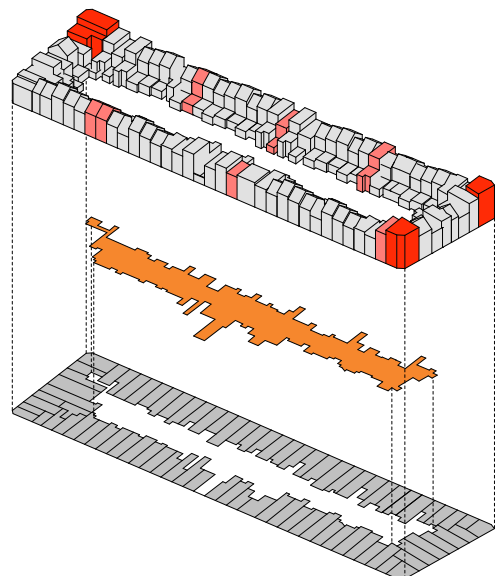
VERDICHTEN

In Vlaanderen en Antwerpen is de noodzaak om te verdichten. Binnen de Ring is de verdichting nagenoeg voltooid. Om de extreme bevolkingsgroei op te vangen moet worden verdicht aan de rand van de kernstad in de ringzone. Hier ligt de ruimte om grootschalige groei te faciliteren.

De ruimte in de districten is schaars, als Antwerpen nog iets van zijn landschap wilt overlaten moet bebouwing in het buitengebied vermeden worden.

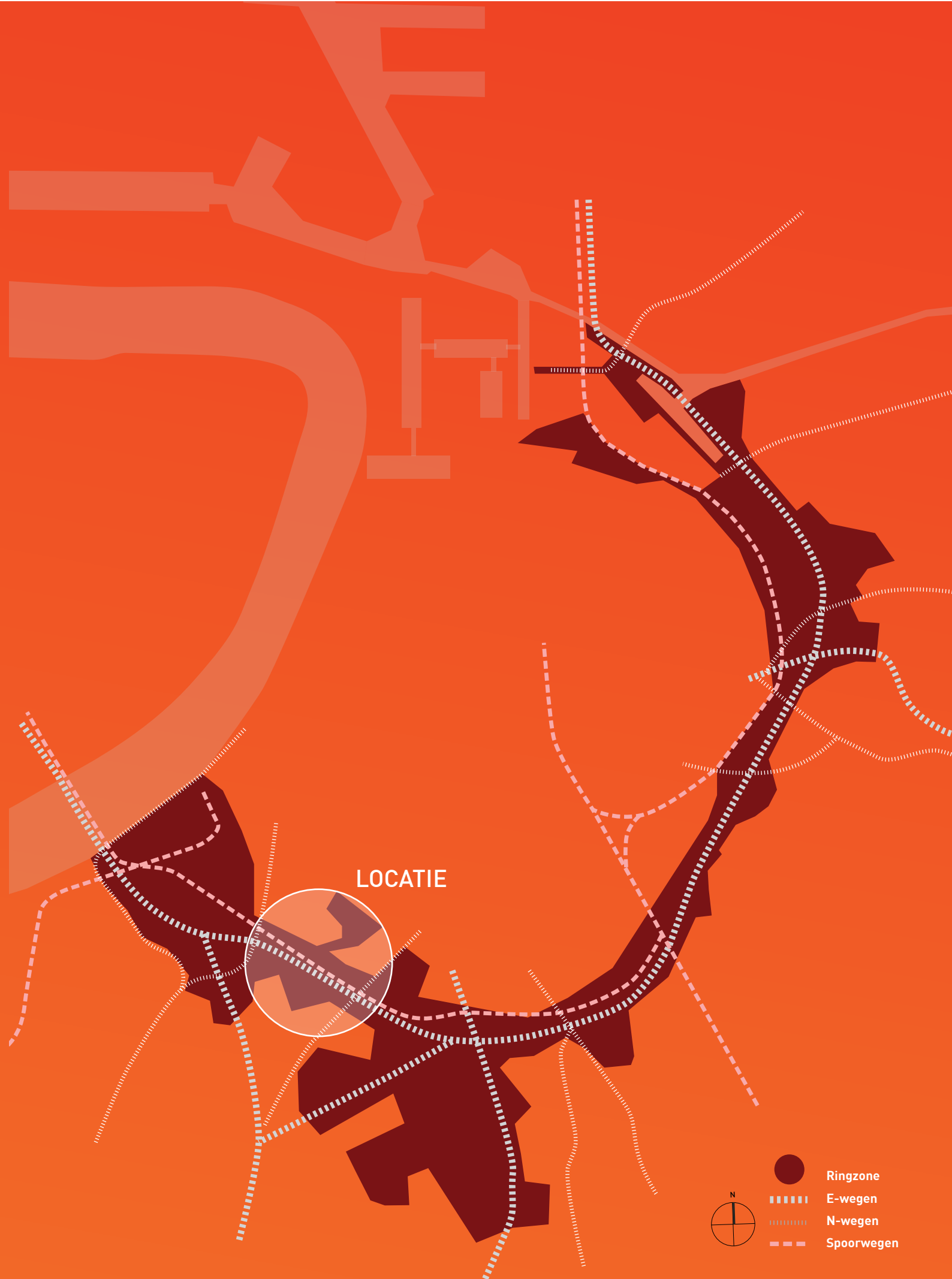
Door het tekort aan betaalbare woningen is er leegloop van het hoogstedelijk gebied. De middenklasse waaiert daardoor uit over de rest van Vlaanderen waar wel het gevraagde aanbod is en wordt het forenzen orde van de dag.

..een groot deel
van de bevolking is
bewust
alleenstaand..

Typisch Antwerps bouw-

blok Voorzieningen in de
hoeken, 'kleine' private
achtertuinen, bedrijvigheid
verspreid over het blok.

LOCATIE

De enige binnenstedelijke locatie waar grootschalig de groei van Antwerpen is op te vangen, is de zone rond de Ring. In de toekomst zal door technologische ontwikkelingen de ruimte rond de Ring nog geschikter worden voor woningbouw en voorzieningen. Heel Antwerpen kan profiteren van een upgrade van de Ring.

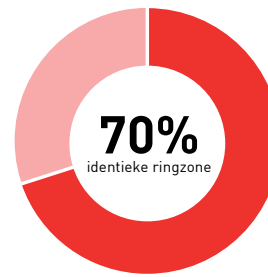
De gekozen locatie om de stedenbouwkundige visie te testen is ter hoogte van de reduit aan de zuidzijde van de Ring. Dit gebied is een aanzet om een deel van de groei op te vangen. De belangrijkste reden voor een bedrijf of persoon om ergens te huisvesten is locatie. De gekozen zone rond de Ring is de locatie omdat;

- het is goed bereikbaar met openbaar vervoer [treinstation, HSL-station, vliegveld en tram en buslijnen in de nabije omgeving].
- het ligt op fietsafstand van de voorzieningen die de stad te bieden heeft.
- het is de enige binnenstedelijke zone waar grootschalig wooneenheden en voorzieningen kunnen worden gecreëerd.
- de zone kan een verbindende rol worden tussen de woonwijken binnen en buiten de Ring.

De visie van de overheid is dat de Ring [R1] niet meer dient als doorvoerring maar dat de R1 bestemd is voor bestemmingsverkeer. Het tekort aan ademruimte, voorzieningen en huisvesting dichtbij mobiliteitsknooppunten maakt het mogelijk openbaar vervoer gebruik te stimuleren en de behoefte naar de auto te verminderen.

Op gemeenteniveau ligt de ringzone centraal en kan het de ruggengraat van de gemeente worden. De ringzone heeft de oppervlakte van twee maal het gebied tussen de Leien en de Schelde. De bewoners van Antwerpen kunnen samen met de nieuwe bewoners van de Ring recreëren zoals ze dat voor de aanleg van de wegen in 1965 konden ⁶.

..de belangrijkste reden om ergens te huisvesten is locatie..

I. Opvangen groei,

Één bouwlaag over complete ring.

II. Opvangen groei,

Twee bouwlagen rekening houdend met infrastructuur.

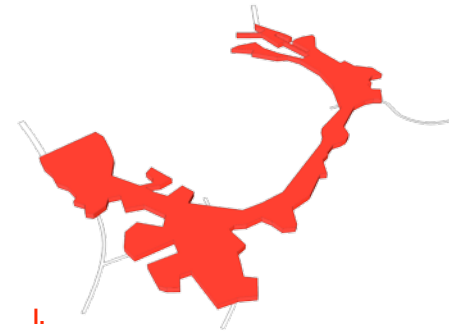
III. Opvangen groei,

Meerdere bouwlagen rekening houdend met infrastructuur en kwalitatieve buitenruimtes.

DE RING

De zone rond de Ring is te verdelen in vier sferen. Deze zijn duidelijk te onderscheiden bij een tocht over de Ring. Aan de noordzijde ligt de Ring verdiept, het spoor is gesitueerd parallel aan de Ring en hiertussen loopt de havenindustrie van Antwerpen. Door het kanaal en de industrie wordt de Ring opgetild en zweeft het boven het maaiveld. Halverwege de Ring-zone is de wegenis weer op maaiveld niveau en vormt het spoor een 'dijk' tussen de Ring en de woonwijk. Aan de noordzijde van de Ring ligt de Ring opnieuw dieper, op dezelfde hoogte als de reduit. De geschiedenis van Antwerpen is hier op de Ring goed af te lezen aan de inrichting en ligging. In het verleden lagen hier de verdedigingswaterwerken.

De Antwerpenaar woont gemiddeld op 100m². Om de 68.000 mensen op de Ring op te vangen zou dit inhouden dat de volledige oppervlakte van de Ring met één laag bebouwd moet worden. Aangezien op de Ring diverse infrastructuur aanwezig is dat niet kan wijken voor de ontwikkelingen zou dit betekenen dat twee lagen nodig zijn om de bevolkingsgroei op te vangen. Hierbij is geen rekening gehouden met openbare ruimte. Aangezien dit een essentieel onderdeel is voor een kwalitatieve woonontwikkeling ontstaat een situatie waarbij hoogteaccenten ontstaan met groene 'adem' ruimtes.

..de geschiedenis van Antwerpen is hier goed af te lezen ..

doorsnede I

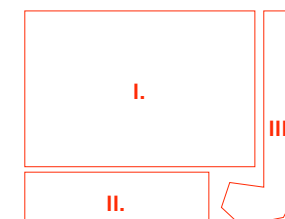
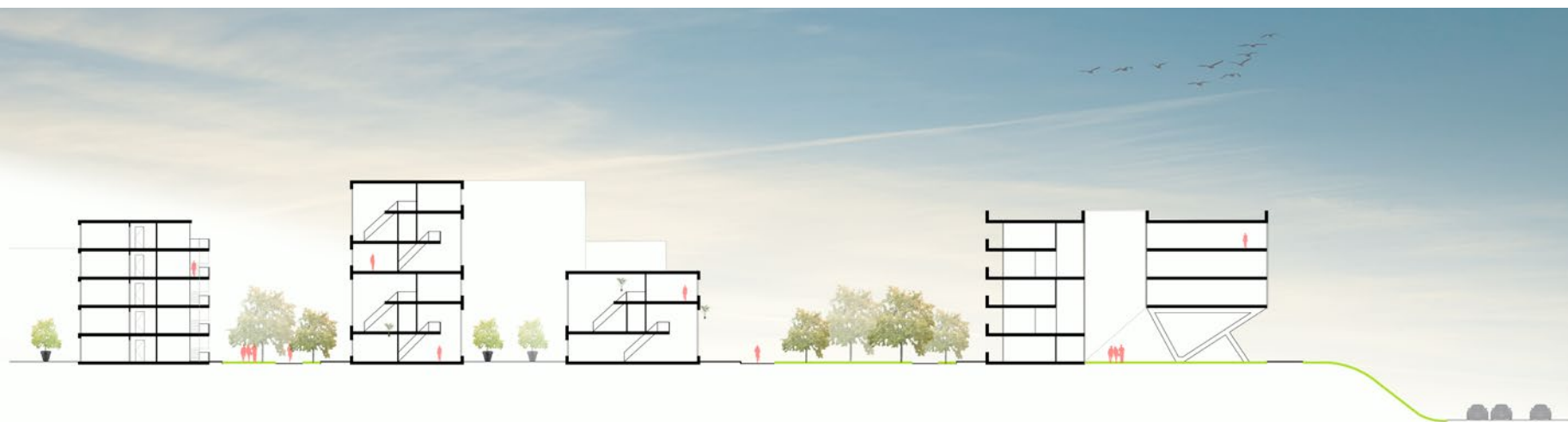
doorsnede II

doorsnede III

doorsnede IV

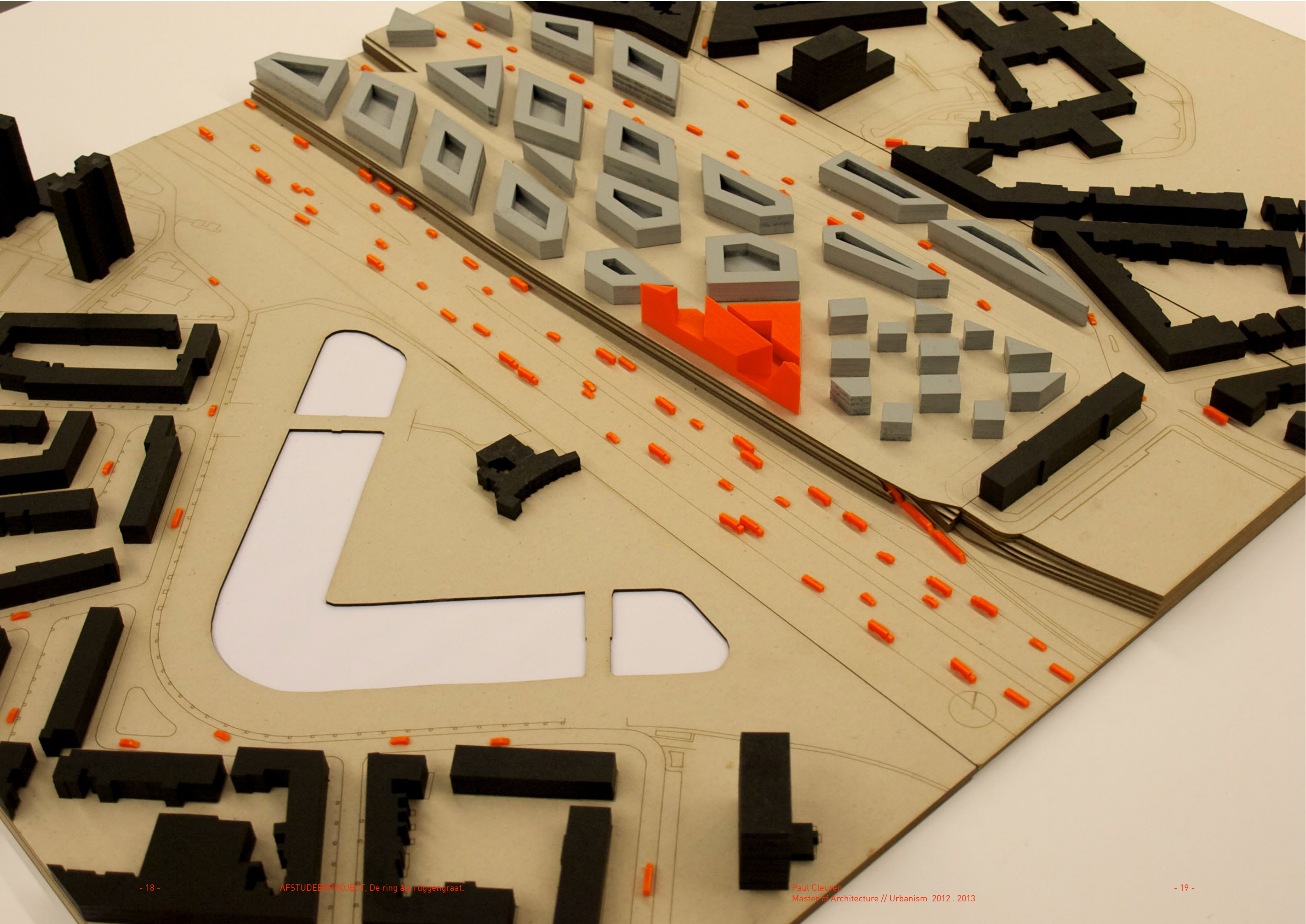

**I. Stedenbouwkundige
enveloppe**, scenario voor
invulling

II. Principe snede, autoluwe
zone

III. Analyse Ringzone, doel;
upgraden in diverse aspecten

6 Beyond the bumper, 2013,
Volkskrant, Farid Tabarki-
Studio Zeitgeist

DOELGROEP

De doelgroep bestaat uit diverse bewoners. Een klein deel is voor gezinnen, maar aangezien een steeds groter gedeelte van de maatschappij kiest voor het alleen wonen, is de vraag naar woningen voor deze doelgroep enorm. Zij wonen misschien individueel, maar dit zijn ze niet. Ze zijn meer verbonden dan ooit. Waar mensen in het verleden samen kwamen voor handel en religie, komen mensen nu bij elkaar voor het delen van andere interesses.

DEELECONOMIE

Door 'nieuwe' communicatie mogelijkheden als het internet is het mogelijk elkaar te vinden voor het delen van interesses. Door de crisis veranderd momenteel veel in de maatschappij, een deeleconomie is terug aan het ontstaan. De eerste stappen hierin zijn; auto-delen (snappcar.nl), eten-delen (thuisafgehaald.nl) en het delen van je bank voor onderdak (couchsurfing.org). Het gaat tegenwoordig niet meer op het bezitten van, maar om toegang tot.⁶ De volgende stap hierin is het delen van ruimtes, collectieve ruimtes. Door het koppelen van interesses in de doelgroepen kan je compact wonen en ruimtes delen. Dit kan de bestemming krijgen die het beste past bij de doelgroep. Door deeleconomie is een bijkomend voordeel dat minder bezittingen nodig zijn, waardoor minder ruimte nodig is.

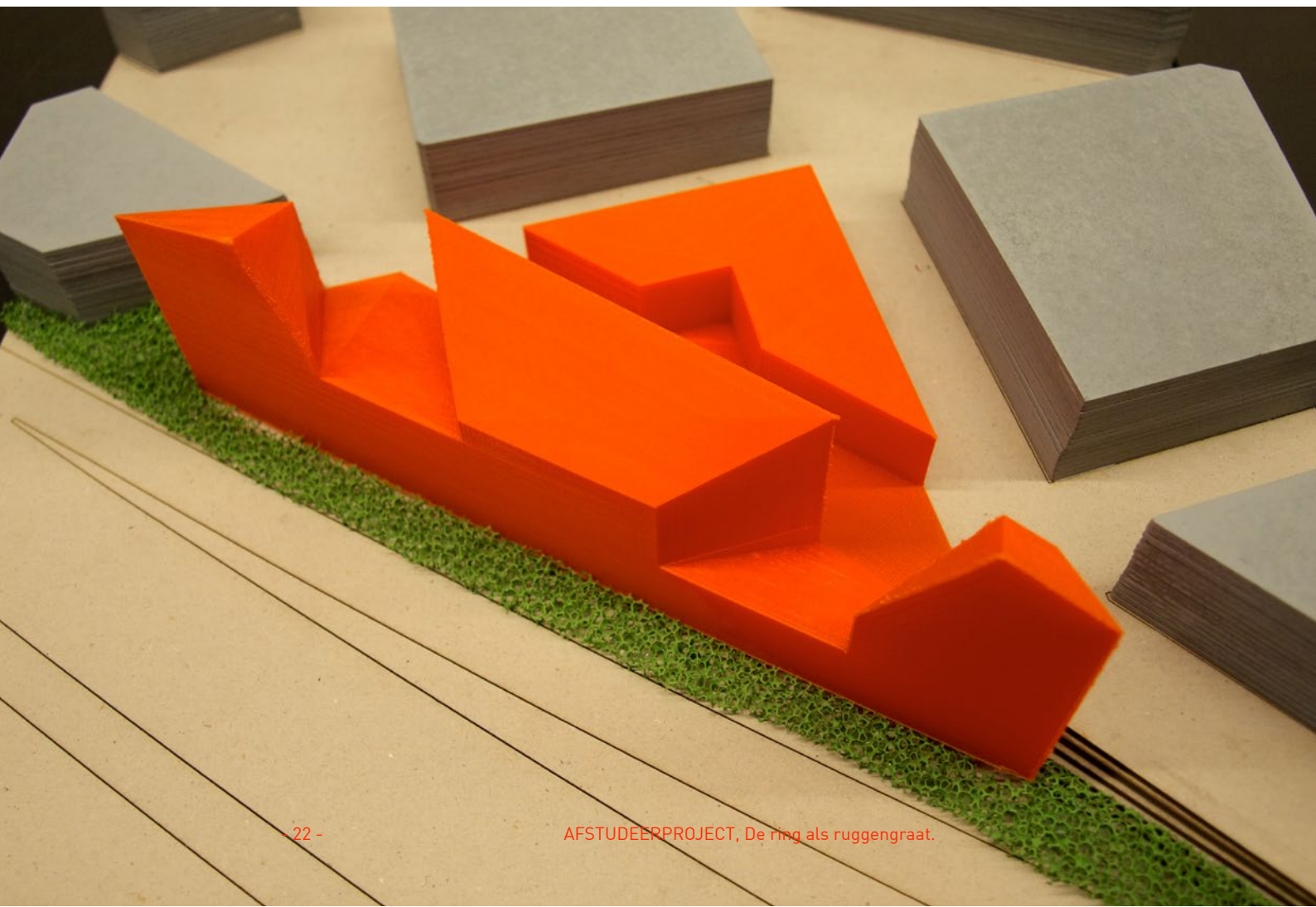

IK HEB

IK HEB NODIG

Deeleconomie, © innovtoday.
wordpress.com

I. Traditioneel bouwblok,

Invulling op tradionele manier

II. Bouwblok opentrekken,

De bestaande spoorlijn trekt het bouwblok open

III. Verplaatsen volumes,

Door zicht- en verbindingssassen opent het blok en ontstaan hoogteaccenten.

IV. Omgevingsinvloeden,

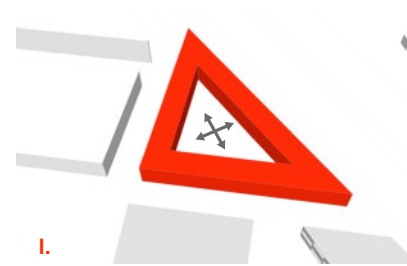
Orientatie zorgt voor het aftoppen van de hoogte accenten.

BOUWBLOK

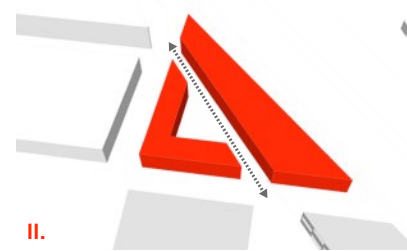
De bouwblokken zijn ontstaan uit bestaande structuren zoals; zichtlijnen, infrastructuur en verbindingssassen gebaseerd op de huidige stadstructuur. Deze zijn aan elkaar geweven, soms letterlijk door middel van een fietsbrug. Het zorgt dat de bebouwing binnen en buiten de Ring met elkaar verbonden wordt.

Het gekozen bouwblok dat uitgewerkt is, is tot stand gekomen in een aantal stappen. De infrastructuur in de vorm van de bestaande spoorlijn heeft het bouwblok open geklapt. De volumes die hierdoor wegvallen zorgen voor een extra woonlaag. De zichtlijnen en verweving van de bebouwing binnen en buiten de Ring zorgen voor de sneden vanuit de Ring. Hierdoor komen hoogteaccenten op de kop. De invloed van de zon geeft de schuine vlakken, dit creëert schaduw in het blok dat het hitte eiland effect ten goede komt. Tegelijkertijd creëert het zon georiënteerde dakterrassen en een ideale hellingshoekhoek voor zonnepanelen.

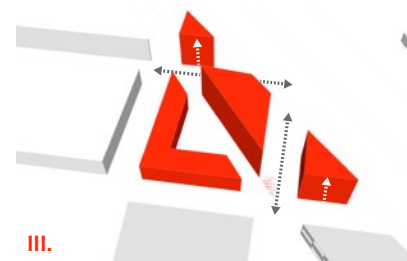
Door het spel van de verdiepingen ontstaan interessante plekken in en rond het gebouw. De zichtlijnen die de vorm van de sculptuur bepaald hebben worden ook ingezet voor het tot stand komen van de inrichting binnen het gebouw. Waar in het stedenbouwkundig plan de zichtlijnen de openbare ruimtes bij elkaar houdt, houden de zichtlijnen/circulatie ruimte in het gebouw de collectieve ruimtes bij elkaar.

I.

II.

III.

IV.

I.

I. Ringaanzicht

Sculptuur vanuit de auto

II.

II. Aanzicht vanuit

binnenzijde,

Leesbaar aanzicht

ARCHITECTUUR

Het sculptuur dat ontstaan is vanuit de benoemde aspecten zorgt voor een spectaculair beeld van zowel intern als extern. Het is een herkenbaar gebouw vanuit de Ring en zorgt voor de leesbaarheid van de stad en is tegelijkertijd een herkenningspunt. De openingen zijn direct leesbaar in het gebouw, het zijn ingekaderde openingen naar het collectief. Achter het glas zitten of wel commerciële (collectieve) functies of de collectieve ruimtes van het bouwblok.

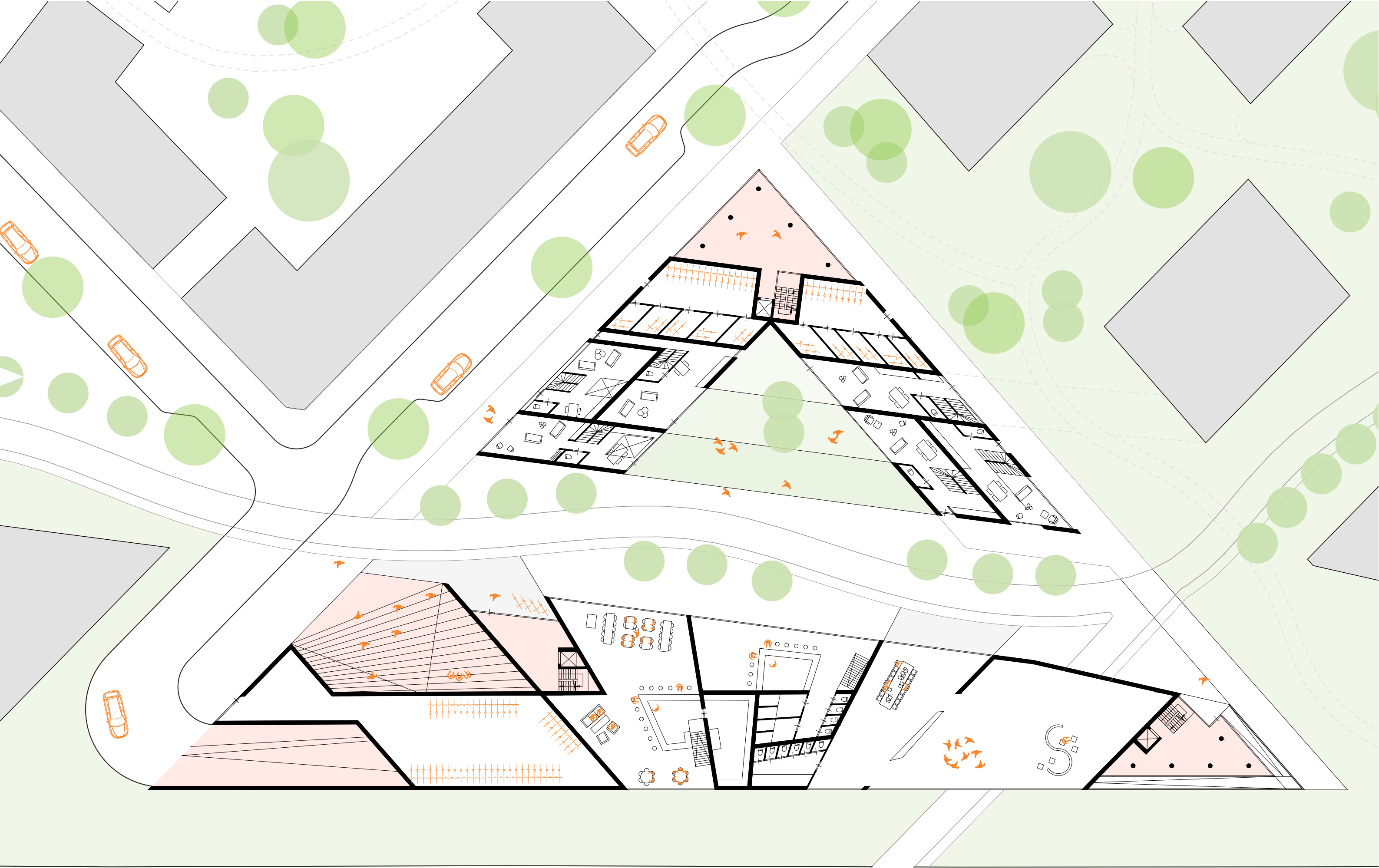
De sneden in het bouwblok zijn benadrukt door een afwijkende materialisering. Hierbij is gekozen voor een bijzondere groene gevel. Technisch is deze gevel interessant omdat goed is doorgedacht over het vervangen van elementen en planten, dit is normaliter een moeizaam proces. Daarnaast is het een groene gevel, niet een groene buitenschil wat gebruikelijk wordt toegepast. Dit heeft als voordeel dat het pakket slanker is en tegelijkertijd isolerend kan werken. De groene gevel meent tevens het fijnstof op. Het zal de fijnstof niet volledig wegnemen, maar de buitenruimte wordt aangenamer. Bij gebruik van de collectieve buitenruimtes kan optimaal genoten worden van de groene gevel die in alle seizoenen een andere beleving geeft. Het is de groene inrichting van de ruimte.

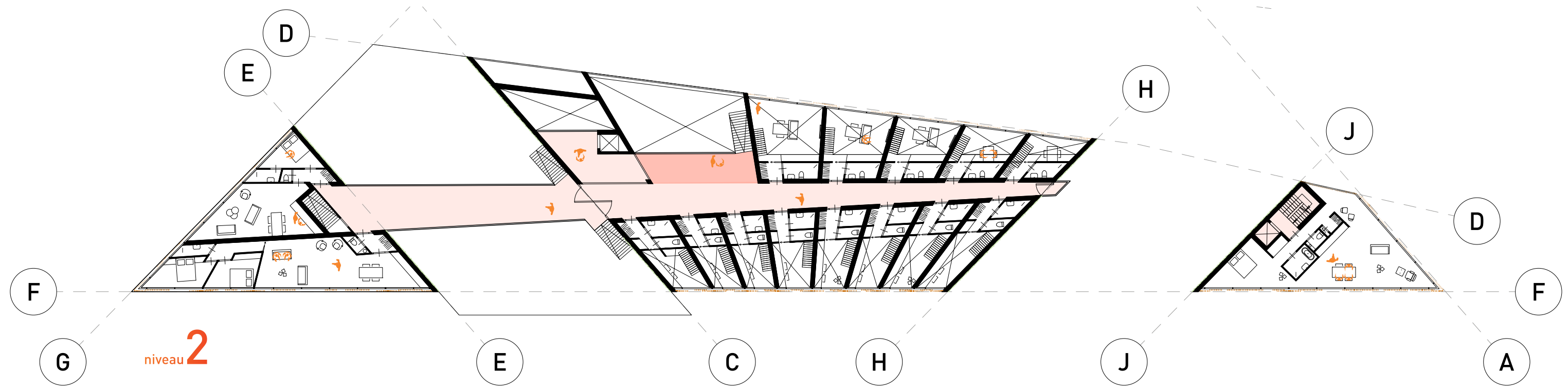
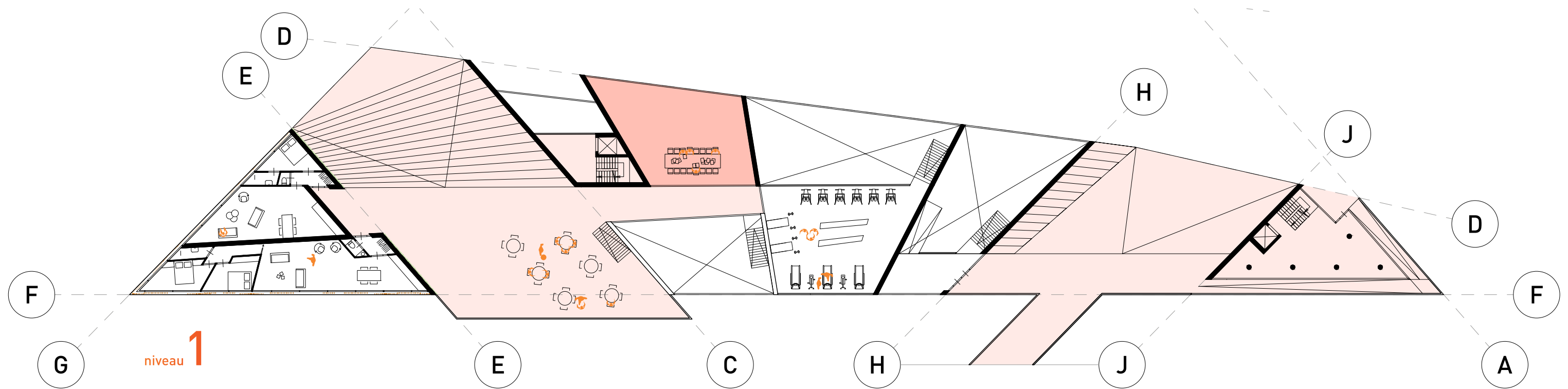
De keuze voor houten lamellisering heeft diverse redenen. Door de materialisatie blijft het sculpturale overeind, het materiaal dat het hoofdaanzicht bepaald is voornamelijk uit hout. Omdat de wooneenheden in het gebouw zeer compact zijn, en licht en transparantie een ruimtelijk gevoel geeft, is het van belang dat veel licht binnenkomt. Daarnaast moet privacy gecreëerd worden, door het gebruik van lamellen wordt de kijkhoek verkleind. Het geeft ook direct bescherming tegen de zon. De binnenste houten delen zijn te verschuiven en zo kan iedereen zijn lichtinval en privacy personaliseren.

De bruggen in het project verbinden de wooneenheden met de collectieve ruimtes en zorgen voor een dynamisch spel tussen de bewoners en externe gebruikers. Op diverse plekken zitten onverwachte openingen en zichtlijnen naar binnen en naar buiten. In het project is één brug beschikbaar voor omwonende, dat is de fietsbrug die een fysieke verbinding is tussen de omliggende woonwijken. Deze verbinding is belangrijk om het fietsgebruik te stimuleren en voor het uitwisselen van voorzieningen.

In het project zitten zeer compacte volwaardige wooneenheden (40m²). De meerwaarde voor deze eenheden zitten in de collectieve ruimte. Deze kan naar wens van de bewonersgroepen worden ingevuld. Door deze manier van wonen worden gebruiksruimte gedeeld, de prijs kan laag gehouden worden en er is in totaal meer vierkante meter beschikbaar. Meer ruimte voor minder geld.

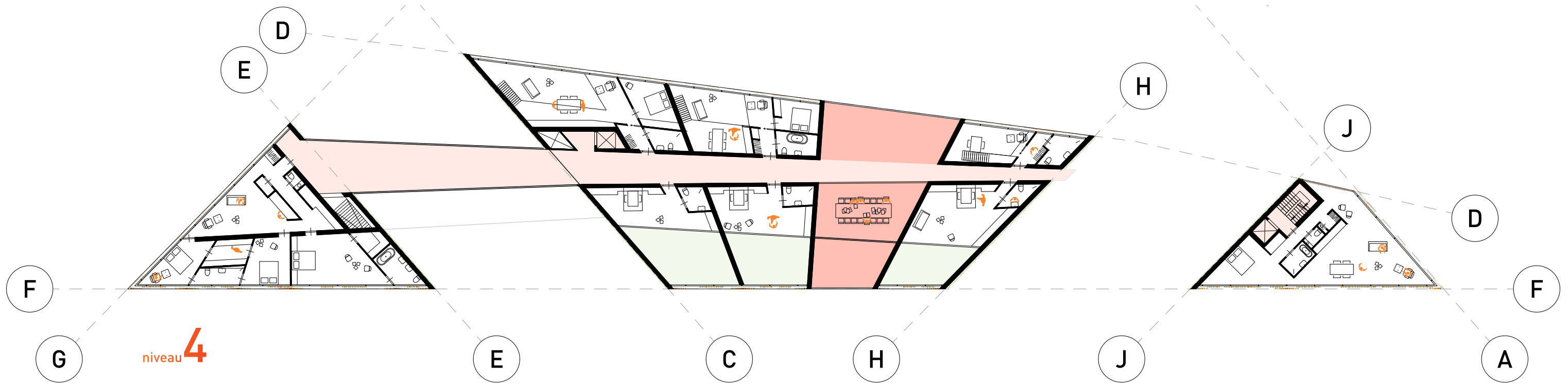
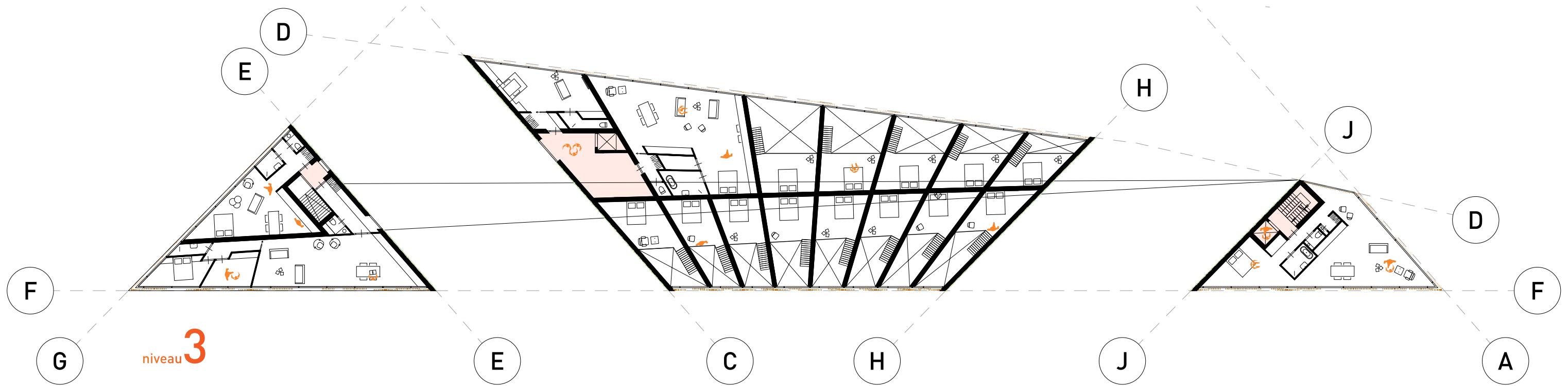

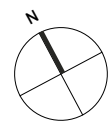

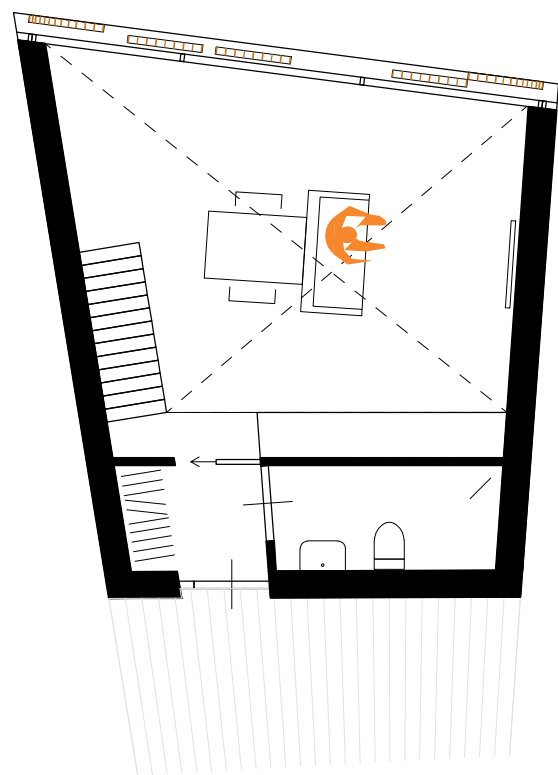
0 10m 30m

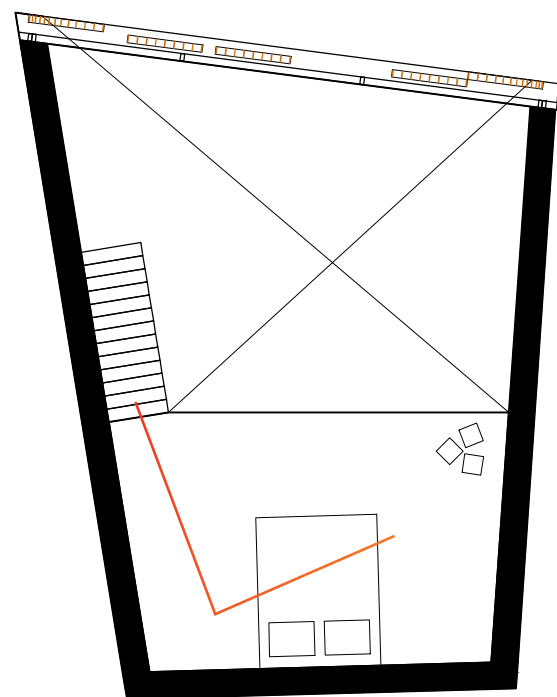

0 10m 30m

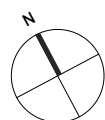
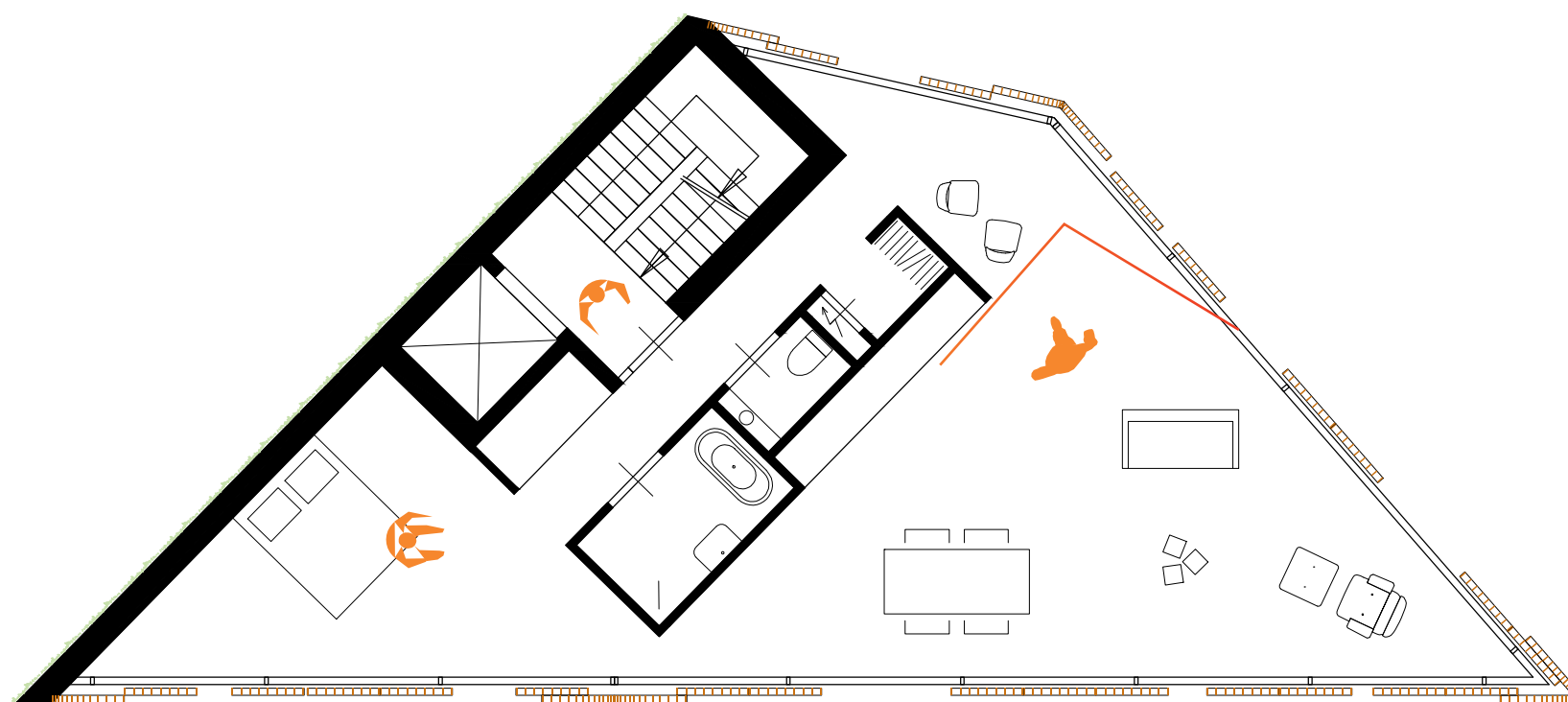

Wonen op 40m2,
Compact wonen in duplex
studio + beschikking tot
collectieve ruimte.
Schaal 1:100

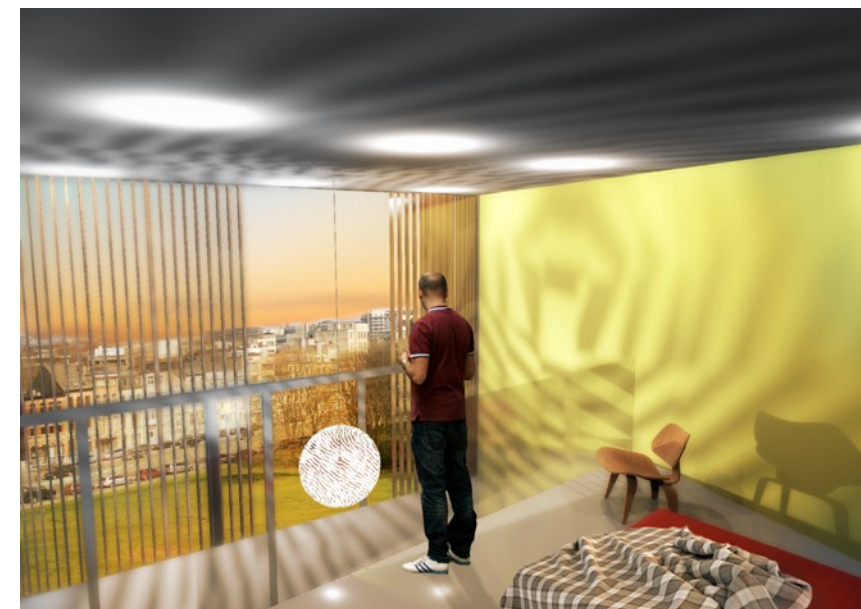

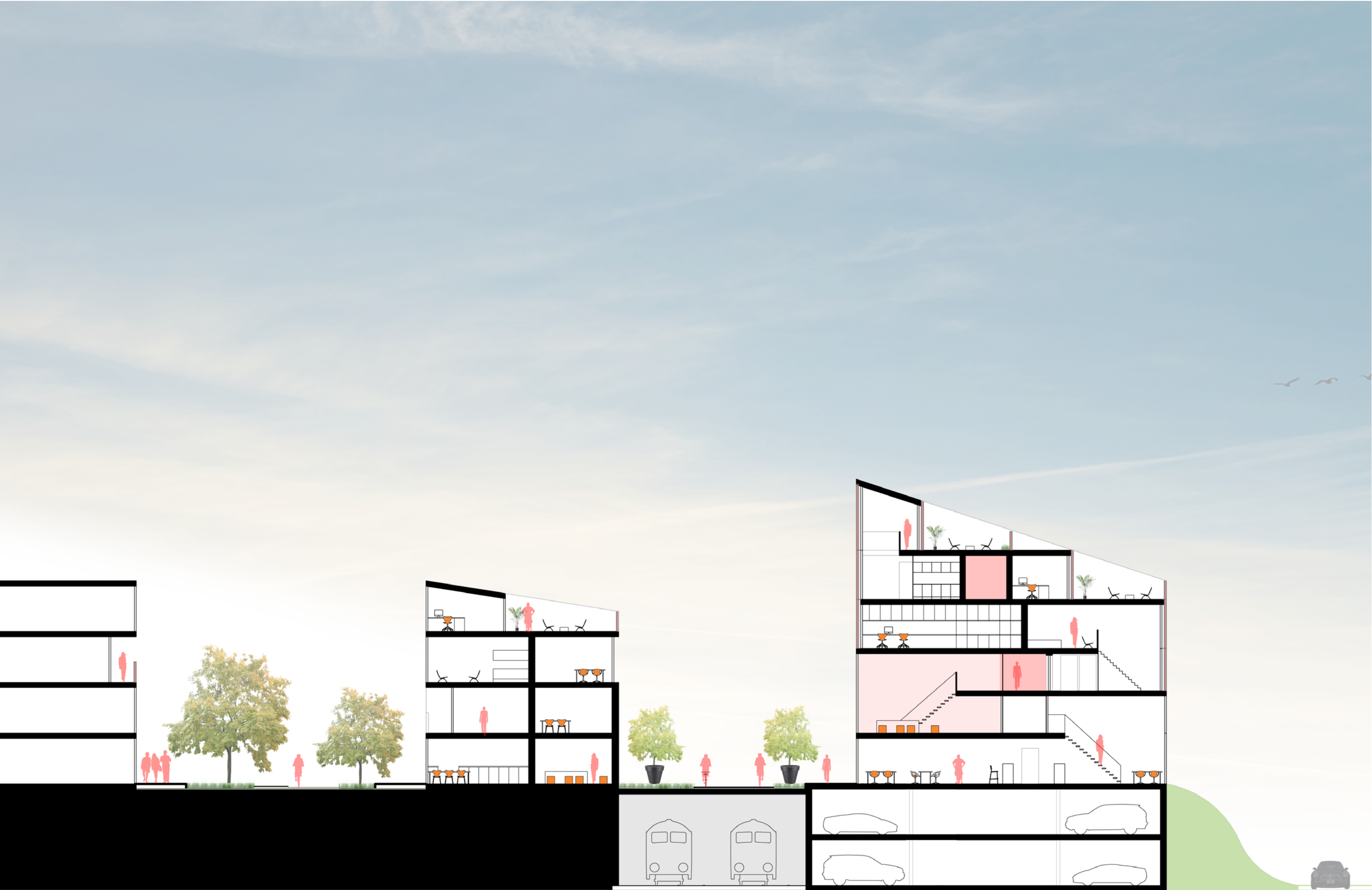
- I.
- II.
- III.

I. Wonen op 40m2,
Invulling op tradionele
manier
II. Wonen op 89m2,
Nachtbeleving in de loft
III. Wonen op 89m2,
Spectaculair uitzicht over
de Ring.

Wonen op 89m2,
Loftwonen met
spectaculaire ringbeleving.
Schaal 1:100

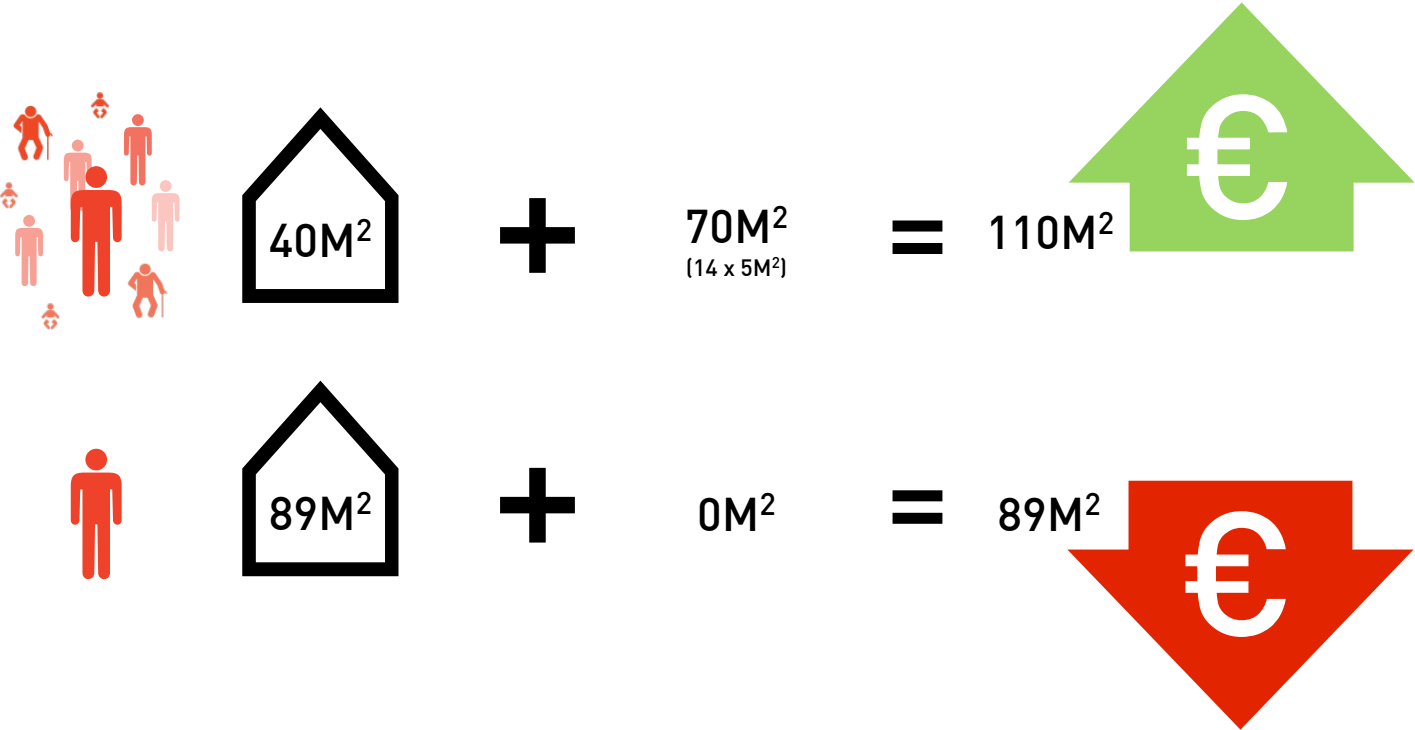

COLLECTIEVE RUIMTE

Het architectuur project richt zich op nieuwe manieren van wonen waarbij het collectief centraal staat. Tot op heden wordt in de architectuur vooral ingezet op collectieve buitenruimte en hooguit gedeelde was- en bergruimte. In dit project wordt de ruimte die normaliter als circulatieruimte wordt gebruikt omgevormd naar volwaardige ontmoetingsruimte. Hieraan liggen de collectieve binnenruimtes van het gebouw die als gemeenschappelijk moeten worden ervaren. Dit zijn open plekken in de architectuur waar men elkaar kan ontmoeten en waar gemeenschappelijke activiteiten plaatsvinden. Het karakter van deze plekken is collectief, zodoende is het een meerwaarde voor iedere bewoner en toch compact. De mogelijke sociale cohesie draagt bij aan een sociaal duurzamere samenleving. Deze ruimtes worden ingezet naar de behoefte van de bewoners en zijn van te voren niet gedefinieerd. Mensen met dezelfde interesses zoeken elkaar op en richten deze ruimte in naar bijvoorbeeld; atelier ruimte voor creatievelingen, reparatieruimte voor wielerveders of videoruimte voor filmveders.

Iedere woonruimte heeft door middel van circulatieruimte en bruggen een connectie aan collectieve ruimte, dit bevordert ontmoeting en sociale cohesie. Deze collectieve ruimte in het gebouw is vergelijkbaar met het openbare gebied in de stad. In de stad wordt het gemeenschappelijke gebied tussen bebouwing gevormd in de vorm van pleinen, parken en straten. Het openbaar gebied van de stad houdt de stad bij elkaar, zoals in het project de gemeenschappelijke ruimte het gebouw bij elkaar houdt.

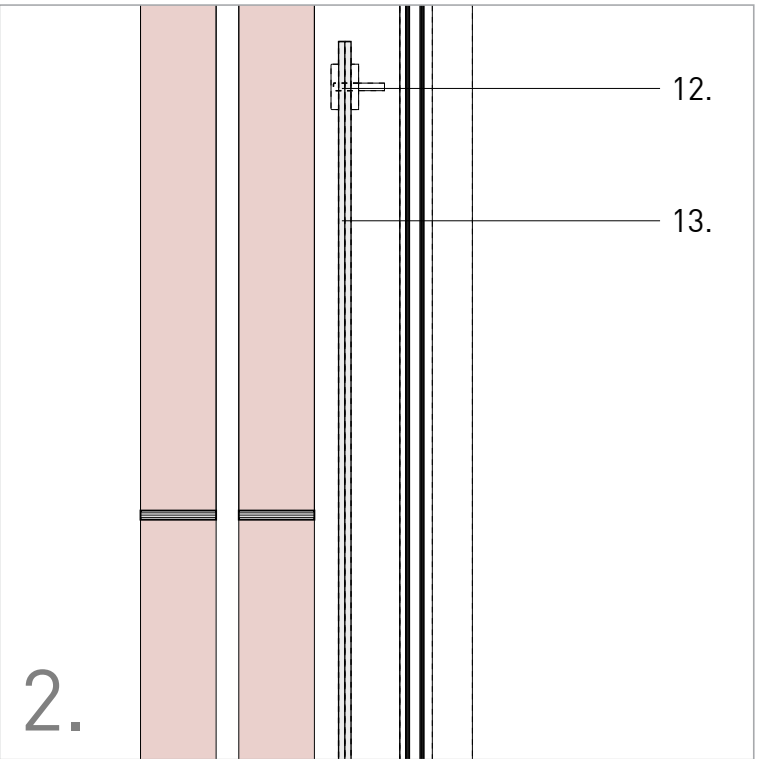
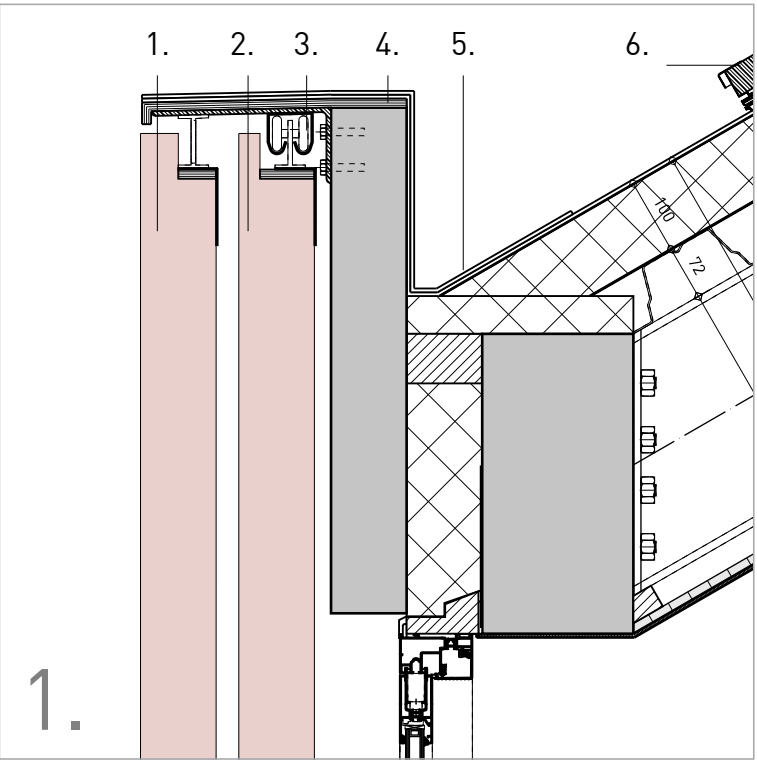
Door het delen van ruimtes is per persoon meer ruimte beschikbaar. Iedere bewoner geeft een tweetal vierkante meters beschikbaar voor de collectieve ruimte. Hierdoor ontstaan volwaardige ruimtes die naar wens kunnen worden ingevuld. Uiteindelijk zijn meer vierkante meter beschikbaar voor de gebruiker die deelt en betaald deze gebruiker minder dan de medebewoner met een grotere woonruimte die niets deelt.

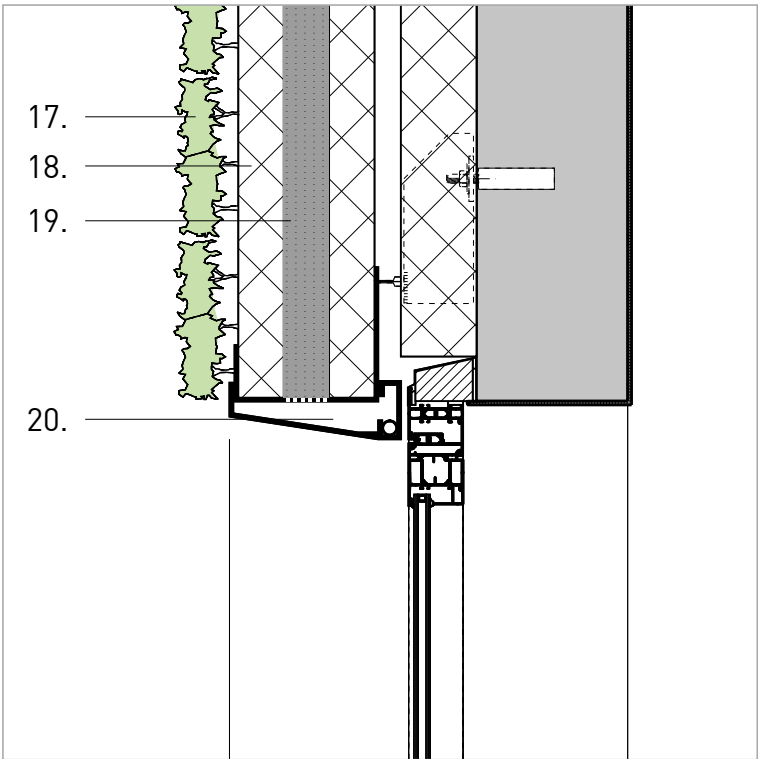
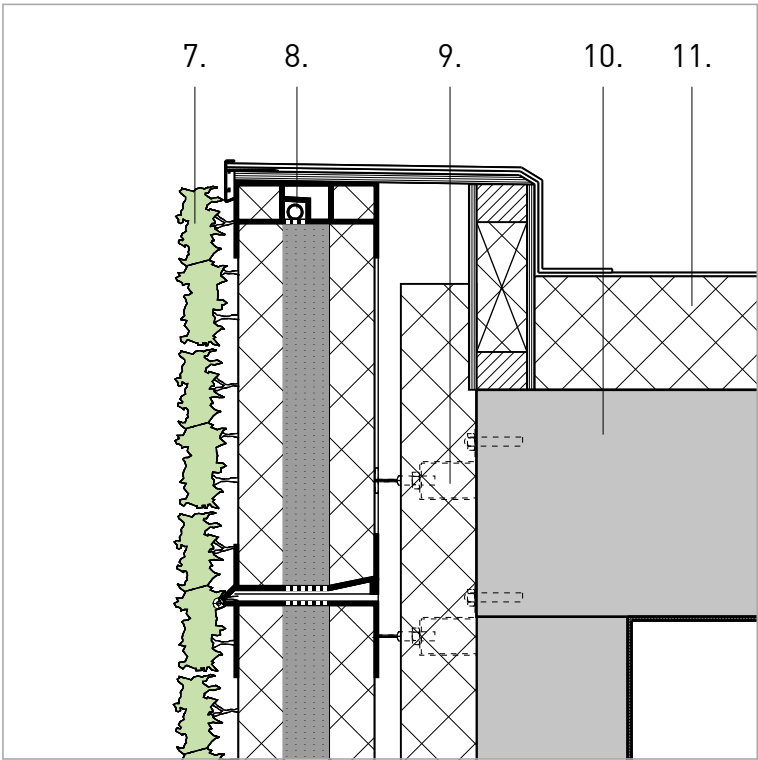
- I. **Wielerkusruimte,**
Voorbeeld collectieve ruimte
- II. **Game-/film- kamer,**
Voorbeeld collectieve ruimte
- III. **Feestruimte,**
Voorbeeld collectieve ruimte

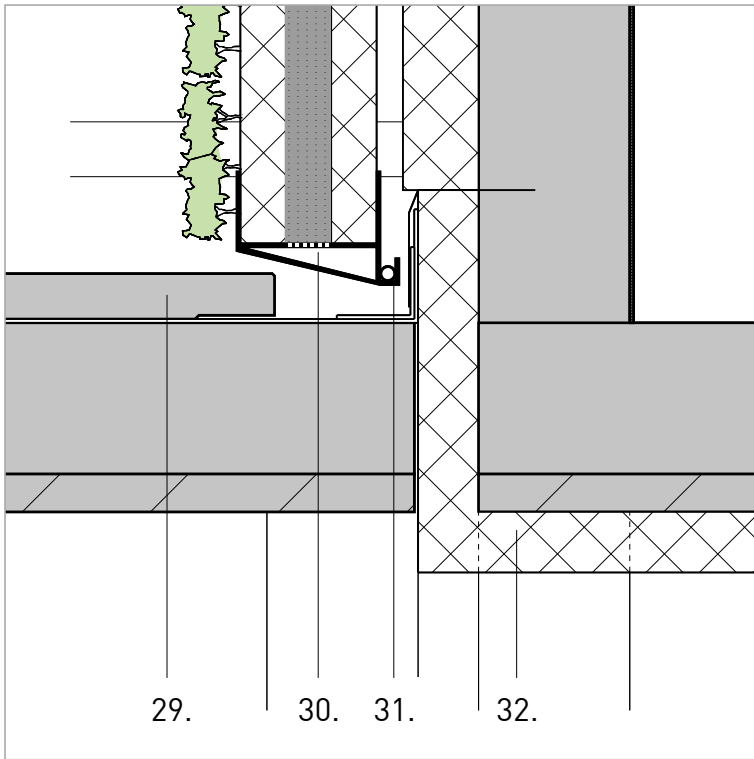
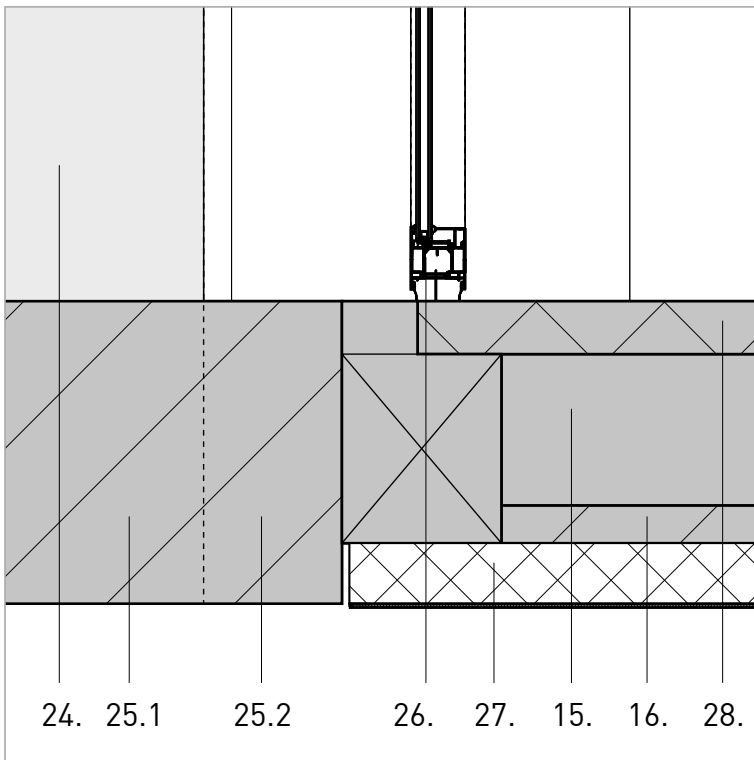
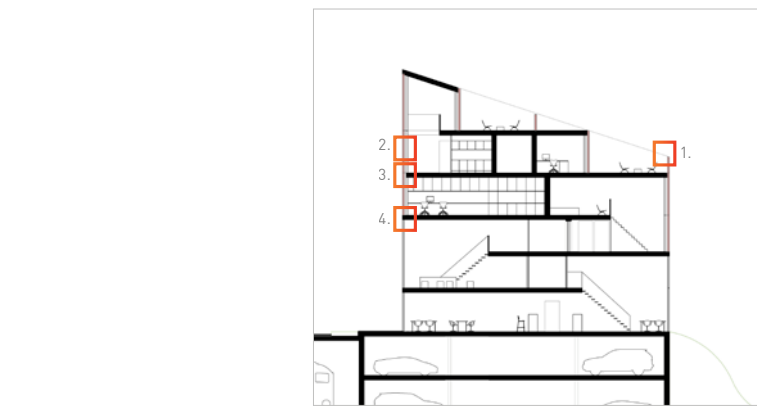
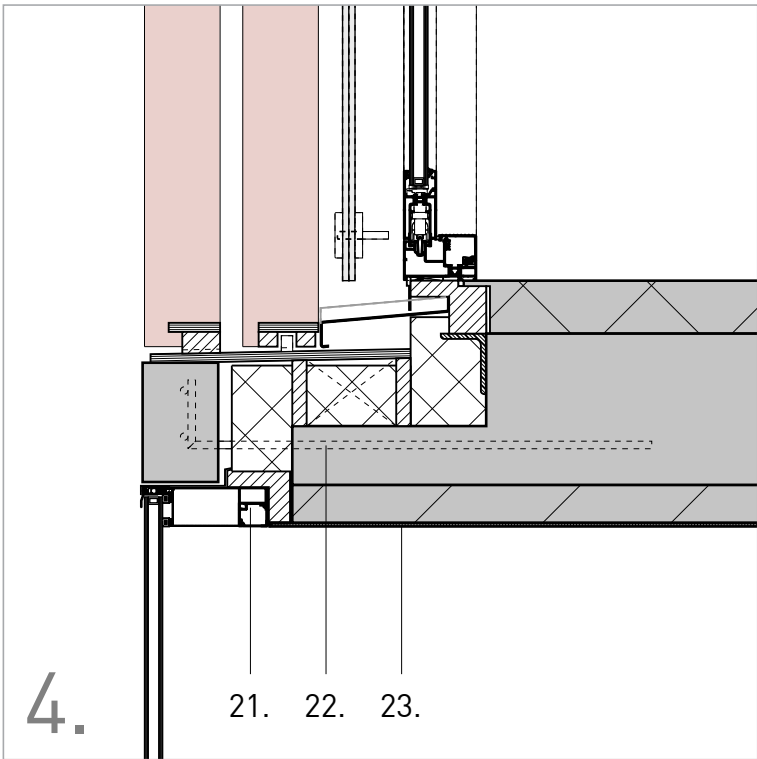
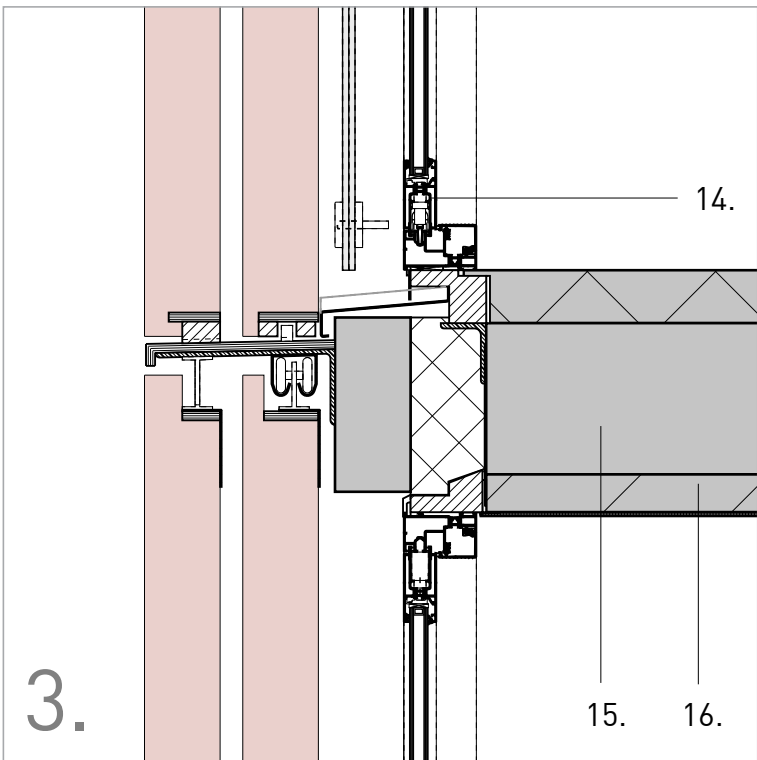

1. vast houten lamellenpaneel
2. beweegbaar houten lamellenpaneel
3. rolsysteem
4. multiplex (18mm)
5. 2-laagse dakbedekking
6. zonnepaneel

12. bevestiging balustrade
13. glazen balustrade
14. aluminium kozijn
15. betonvloer (200mm)
16. breedplaatvloer (50mm)
17. begroeiing
18. steenwol paneel t.b.v. vasthouden substraat
19. substraat
20. afvoer overbodig water via irrigatie systeem
21. blind kozijn
22. bevestigingsanker betonplaat

23. spuitwerk
24. glazen balustrade
- 25.1 betonnen vloerbrug
- 25.2 koudebrug onderbreking bijv. isokorf
26. taatsdeur
27. isolatie afgewerkt met spuitwerk tbv brandwerendheid
28. gietvloer met vezels voor ruwe afwerking
29. architectonische betontegels
30. perforatie t.b.v. afvoer water in gootje
31. afvoer irrigatie systeem
32. isolatie afgewerkt met brandwerend spuitwerk

PERSONENLIJST

Marthijn Pool

MENTOR: MARTHIJN POOL [1980] - Space & Matter

In 2009 start hij met drie partners het bureau Space & Matter. Hier doen zij diverse studies naar woningtypologieën met altijd de sociale context op de achtergrond onderscheid het bureau space&matter zich sterk. Zij omschrijven zichzelf niet als architectenbureau maar als concept en strategisch ontwerp bureau. Het effect van de ruimtelijk ingreep is belangrijker dan de ruimtelijke ingreep op zichzelf.

Relevante projecten:

Glimpses, Amsterdam - New York

Zo-wil-ik-wonen, competitie

The Infinite Realm of Synchronous Cultures

Online Community Building

GECOMMITTEERDE: HILDE LUYTS [1967] - Agentschap Wonen Vlaanderen

In juni 2005 maakte mevr. Luyts als adjunct van de directeur de overstap van de dienst ruimtelijke ordening naar de dienst huisvesting binnen de afdeling ROHM Antwerpen. Ze kwam als adjunct van de directeur, de ploeg van diensthoofd Ivan Peeters versterken. Sindsdien ben is zij gaandeweg gegroeid binnen wat nu het agentschap Wonen-Vlaanderen en de decentrale dienst Wonen Antwerpen is.

LITERATUURLIJST

ARCHITECTUUR

- Team 10, 1953 - 1981, In Search of a Utopia of the Present
M. Risselada | J. Bosman | Nai Uitgevers
- Bouwblokkenboek, over het bouwblokkenweefsel in Antwerpen, theorie en praktijk | diverse schrijvers | UPA
- Steden vol ruimte, kwaliteit van dichtheid | Rudy Uytendaele | 010
- Total Housing: Alternatives to Urban Sprawl | Albert Ferre | ACTAR
- A Sea of Houses | Birgitte de Maar | Thoth
- Willem Jan Neutelings Architect | Bram Peper | 010
- De stadsenclave | Dick van Gameren | Nai Uitgevers
- De woningplattegrond | TU Delft | Nai Uitgevers
- Density is home | a+t Research Group | a+t Publishers
- Floorplan manual housing | Friederike Schneider | Birkhäuser
- What is good architecture? | OASE #90 | Nai Uitgevers

ANTWERPEN

- Antwerpen, onvoltooide stad | Christiaan Leysen | Uitgeverij Lannoo
- Durven dromen van een Groene Rivier | Uitgeverij Stad Antwerpen
- Groene Singel, geschiedenis van de antwerpse ringruimte | Joeri De Bruyne, Maarten Van Acker | Ludion Publisher
- Bouwmeester Rapport 2010-2011 | Peter Swinnen | Vlaams Bouwmeester
- Antwerpen Ontwerpen | Jef Vanreusel | Blonde Artprinting

STEDENBOUW

- Ecological Urbanism | Mohsen Mostafavi | Lars Müller
- De alledaagse en de geplande stad, over identiteit, plek en thuis | Arnold Reijndorp en Leeke Reinders | SUN
- Sustainable Urban Design | Michael Dubbeling | Blauwdruk
- Urban Pioneers, Temporary Use and Urban Development in Berlin. Senatsverwaltung für Stadtentwicklung Berlin | JOVIS
- De Spontane Stad | Gert Uthahn | BIS Publishers
- Spacematrix | Per Houbt | Nai Uitgevers
- KM3 Excursions on Capacities | MVRDV | Actar

PROEFSCHRIFT, TIJDSCHRIFT OF READER

- Het Bouwblok en 'quality of life': een typologie van de Antwerpse leefomgeving op basis van een 'sliding neighbourhood' | Kasper Cockx | Proefschrift
- De kroon op het werk | Maarten Delbeke | Vakblad OASE Journal for architecture
- The landscape Form of the Metropolis | René van der Velde, Saskie de Wit | Paper
- De Ringcultuur | Willem Jan Neutelings | Vakblad Vlees & Beton, 10
- Individualisering gepaard aan collectieve ruimte | Harm Tilman | De Architect 11-2007
- De publieke ruimte als inzet | Tom Avermaete | de Architect 10-2009